

Dionigi T e t t a m a n z i. *Dizionario di bioetica*. A cura di Marco Doldi. Casale Monferrato: Piemme 2002 ss. 457.

Narastająca ilość problemów bioetycznych powoduje coraz większe zdezorientowanie wielu ludzi karmionych sensacyjnymi doniesieniami prasowymi i pouczanych przez technokratycznych specjalistów uznających za etycznie dopuszczalne wszystko, co jest technicznie możliwe. Istnieje pilna potrzeba popularyzowania najnowocześniejszych odkryć przyczyniających się niejednokrotnie do ratowania życia i zdrowia oraz ułatwiania funkcjonowania społeczności. Wobec nadużywania autorytetu nauk technicznych nagląca staje się też jednak konieczność szerzenia właściwego rozumienia dokonywanych odkryć i formułowania ocen etycznych. Naprzeciw takiemu oczekiwaniu wychodzi słownik bioetyczny kardynała Dionigi Tettamanzi.

Znany teolog moralista włoski, pełniący obecnie posługę arcybiskupa Mediolanu, był wcześniej biskupem Ankony oraz arcybiskupem Genui. Przez wiele lat wykładał teologię moralną w Mediolanie. Jest autorem licznych publikacji z zakresu bioetyki oraz innych dziedzin teologii moralnej. Jego podręcznik do bioetyki cechuje się konkretnością rozstrzygnięć i przystępnym językiem. Tettamanzi opublikował też szereg książek na temat życia duchowego, w tym dzieła poświęcone modlitwie i nawróceniu.

Recenzowany słownik został wydany przez wydawnictwo Piemme, które opublikowało też wiele innych prac tegoż autora. Całość publikacji jest pod redakcją Marco Doldi, współpracownika kardynała Tettamanzi w nauczaniu teologii moralnej w Genui. Słownik obejmuje 76 haseł podejmujących problematykę życia i zdrowia, działań medycznych i seksualności oraz śmierci i umierania. Dużo miejsca poświęcono też kwestiom metodologicznym i omówieniu historii rozwoju refleksji bioetycznej. Począwszy od hasła „aborcja” aż do „ksenoprzeszczepów” Tettamanzi podejmuje zagadnienia dotyczące rzeczywistości ważnych dla człowieka i mających istotne znaczenie w postrzeganiu powołania chrześcijańskiego. W treści haseł znajduje się wiele innych zagadnień, które wiążą się z poruszonymi problemami.

Poszczególne hasła omawiane są według podobnego schematu obejmującego krótką i przejrzystą prezentację zagadnienia jako wprowadzenie do rozważań. W następnej kolejności znajduje się ukazanie perspektywy historycznej oraz dogłębne omówienie kwestii ze wskazaniem złożoności zagadnienia. Na końcu zostały umieszczone wypowiedzi dotyczące moralnej oceny zjawisk. Autor nie unika konkretnych rozstrzygnięć oceniając poszczególne kwestie i wskazując na ich dopuszczalność etyczną lub też ukazując niemoralność niektórych działań. Zabierając głos w zakresie praktycznych zastosowań normy moralnej Tettamanzi podaje też pozytywne sposoby postępowania zgodnego z nauką Kościoła. Lekturę haseł ułatwia umieszczony na początku każdej jednostki tematycznej spis elementów wchodzących w zakres danego zagadnienia. Na końcu książki umieszczono szczegółowy spis treści ujmujący wszystkie punkty zawarte w poszczególnych hasłach.

Hasła zawarte w słowniku opatrzone są bibliografią zamieszczoną w przypisach. Tettamanzi odwołuje się do nauczania Kościoła oraz odnosi się do różnych autorów, dyskutując z ich poglądami lub też ilustrując ich wypowiedziami swoje wywody. Słownik jest w dużej mierze zebraniem nauczania rozproszonego w innych pozycjach mediolańskiego Kardynała. Hasła mają różną wielkość i różną ważność podejmowanych treści. Napisane są też różnym językiem, co wskazuje na ich wcześniejsze powstawanie i przeznaczenie dla różnych czytelników. Zauważa się też wyraźną specyfikę włoską ujmowania treści ujawniającą się w odwołaniu zarówno do rzeczywistości życia społecznego we Włoszech, jak też do prawa państwa włoskiego. Dlatego też ewentualne tłumaczenia tej pozycji winny być dostosowane do realiów kraju, w którym ukazuje się tłumaczenie.

Recenzowana pozycja jest ze wszech miar godna polecenia zarówno profesorom i studentom teologii, jak też lekarzom i studentom medycyny, którzy w swoim nauczaniu lub codziennej praktyce spotykają się z dylematami etycznymi w zakresie życia i zdrowia ludzkiego. Jasne prezentowanie treści, klarowne rozstrzygnięcia i pewność przekazywanej nauki czyni z *Dizionario di bioetica* bardzo użyteczne narzędzie w pogłębianiu wiedzy oraz podręczne kompendium pomagające w podejmowaniu ważnych decyzji życiowych.

Andrzej Derdziuk OFMCap